

Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

Zelfevaluatie- instrument MeMoQ

Dimensie 1: Welbevinden
groepsopvang

Opgroeien

© 2025 Opgroeien – UGent – KU Leuven

Deze versie uit 2025 wijzigde alleen de lay-out van de originele brochure uit 2016.

Citeren uit het zelfevaluatie-instrument MeMoQ kan, mits correcte bronvermelding:

Declercq, B., Janssen, J., Daems, M., Hulpia, H., Van Cleynenbreugel, C., Laevers, F. & Vandenbroeck, M. (2016).

Zelfevaluatie-instrument MeMoQ. Brussel – Leuven - Gent: Opgroeien – KU Leuven- UGent.

Foto's: Caroline Boudry, VBJK

Inhoud

Wat staat er in het pedagogische raamwerk?	4
Waarover gaat het?	5
Hoe pak ik zo'n zelfevaluatie aan?	5
Een voorbeeld uit de praktijk	5
Stap 1: Verken via observatie	6
Stap 1: Verken via vragen	8
Stap 2: Stel vast	11
Stap 3: Onderneem actie	12

Wat staat er in het pedagogische raamwerk?

De eerste levensfase is een cruciale periode voor de ontwikkeling van een kind omdat daar de basis van de persoonlijkheid en de identiteit wordt gelegd. Om die ontwikkeling mogelijk te maken, moeten kinderopvangvoorzieningen ervoor zorgen dat elk kind zich tijdens de opvang goed voelt. Dat vraagt aandacht en zorg voor het fysieke en emotionele welbevinden van elk kind. Welbevinden is het positieve gevoel dat een kind heeft als de situatie waarin het zich bevindt, tegemoetkomt aan zijn basisbehoeften: het gaat om lichamelijke behoeften, de behoefte aan liefde en affectie, de behoefte aan duidelijkheid en zekerheid, de behoefte aan waardering en respect, de behoefte om te ervaren zelf iets te kunnen en de behoefte om iets te betekenen. De vervulling van basisbehoeften wijst erop dat er een goede wisselwerking is tussen het kind en zijn omgeving en dat het kind zich emotioneel goed voelt. Welbevinden is zichtbaar als kinderen genieten, als ze plezier beleven en deugd hebben van elkaar en de dingen. Kinderen met een hoog welbevinden stralen vitaliteit en innerlijke rust uit, ze zijn spontaan, open en ontvankelijk voor hun omgeving en durven zichzelf te zijn.

(Pedagogische raamwerk, 2014, p. 9, www.opgroeien.be)

Waarover gaat het?

‘Welbevinden’ gaat over hoe kinderen zich voelen in de opvang. Kinderen die zich echt goed voelen, gedragen zich als ‘een vis in het water’. En dat zie je. Ze tonen op vele manieren dat ze zich goed voelen in de groep.

Hoe pak ik zo’n zelfevaluatie aan?

Hoe goed voelen de kinderen zich in mijn leefgroep? Aan de hand van observaties krijg je daar een beter zicht op. Daarnaast zetten een paar vragen jou aan om over dit thema na te denken. Je hoeft het niet in deze volgorde te doen, je kan ook eerst de vragen bespreken en daarna observeren.

  STAP 1: Verken	 STAP 2: Stel vast	 STAP 3: Onderneem actie
Hoe doe ik het?	Wat kan ik daaruit besluiten?	Hoe kan ik het nog beter doen?
Ik oordeel op basis van observaties of stellingen. Ik beantwoord een aantal vragen.	Ik geef een score. Ik ontdek mijn sterktes. Ik leer mijn aandachtspunten kennen.	Ik stel nieuwe doelen. Ik maak een actieplan. Ik evalueer mijn acties.

Meer informatie vind je in de handleiding vanaf pagina 17.

Een voorbeeld uit de praktijk

Tijdens een teamvergadering beslist groepsopvang De Blokhut, om het welbevinden van de kinderen in de leefgroep te observeren. De twee kinderbegeleiders in de leefgroep beslissen samen met hun verantwoordelijke en pedagogisch begeleider om tijdens de week die volgt op het overleg, vier observatierondes in te plannen: twee in de voormiddag en twee in de namiddag en dit telkens op dinsdag en donderdag. Dat zijn de dagen waarop er de meeste kinderen aanwezig zijn. De kinderbegeleiders doen beiden een observatieronde in de voor- en in de namiddag. Tijdens elk van die observatierondes worden tien, vooraf geselecteerde, willekeurige kinderen geobserveerd. De kinderbegeleiders vragen aan hun pedagogische begeleider of zij bij twee van de vier observatierondes aanwezig kan zijn, eentje in de voormiddag en eentje in de namiddag, om ook een observatie uit te voeren. Na elke observatieronde noteert elke kinderbegeleider voor zichzelf wat ze uit die observatie geleerd heeft (wat de sterktes zijn en wat de aandachtspunten).

Na die observatieweek brengen de kinderbegeleiders hun reflecties samen en bespreken die in team. Op dit teamoverleg is ook de pedagogische begeleider aanwezig zodat zij ook haar scores en reflecties kan inbrengen. Dit is de basis om acties te plannen.

Stap 1: Verken via observatie

Niveau	Welbevinden	Signalen
1	Uitgesproken laag	Ik zie tijdens de observatie duidelijke signalen van onbehagen bij het kind: • het jammert, snikt, huilt of krijst; • het kijkt bedrukt, verdrietig of angstig; • het is in paniek; • het kijkt boos of is woedend; • het is lichamelijk gespannen: zwaait en/of klopt met de armen of benen, wringt zich in bochten, maakt dingen stuk en/of doet anderen pijn; • het zuigt op z'n duim of wrijft in de ogen; • het reageert niet op de omgeving, ontwijkt contact of trekt zich terug; • het doet zichzelf pijn: bonkt met het hoofd, laat zich op de grond vallen.
2	Laag	Ik zie aan de lichaamshouding, mimiek en handelingen dat het kind zich niet goed voelt. Maar de signalen zijn minder uitgesproken dan bij niveau 1 en/of het onbehagen wordt niet de hele tijd uitgedrukt.
3	Matig	Ik merk op dat het kind een 'onbewogen' indruk geeft. Ik merk geen signalen van verdriet of onbehagen, maar ook niet van plezier of tevredenheid. Ik zie weinig of geen emotie in de mimiek en lichaamshouding van het kind.
4	Hoog	Ik zie duidelijk signalen van voldoening (zie niveau 5). Maar de signalen dat het kind zich goed voelt zijn niet de hele tijd intensief aanwezig.
5	Uitgesproken hoog	Ik zie tijdens de hele observatie uitgesproken signalen dat het kind zich op en top voelt en met volle teugen geniet: • het is blij en opgewekt: het (glim)lacht, glundert, roept van plezier; • het is zichzelf, spontaan en expressief; • het praat tegen zichzelf, speelt met klanken, neuriet of zingt; • het is ontspannen en vertoont geen signalen van stress; • het staat open voor prikkels van de omgeving; • het is levenslustig, heeft een stralende blik en reageert energiek; • het drukt zelfzekerheid en zelfvertrouwen uit.

Ingevuld door (functie):
 Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

Aantal kinderen:

Aantal begeleiders:

Locatie: binnenruimte buitenruimte

Soort activiteit: eetmoment geleide activiteit, nl:
 vrij spel ander, nl:

Van u tot u

Naam kind		Observatie: wat heb ik gezien?	Scores welbevinden/ betrokkenheid	
1				
			WB	BT
2				
			WB	BT
3				
			WB	BT
4				
			WB	BT
5				
			WB	BT
6				
			WB	BT
7				
			WB	BT
8				
			WB	BT
9				
			WB	BT
10				
			WB	BT

Stap 1: Verken via vragen

De vragen zetten je aan tot nadenken, je hoeft niet op elke vraag een antwoord te geven. In de voorziene ruimte kan je in grote lijnen het resultaat noteren van je verkenning.

Hoe zie ik dat een kind zich goed en op zijn gemak voelt in de leefgroep en dat het goed in zijn vel zit?

Niet elk kind is een open boek of heeft een sprekende mimiek. Hoe kan ik het welbevinden inschatten bij een kind als de signalen niet erg duidelijk of uitgesproken zijn? Waarop let ik dan? Hoe zie ik dat bij baby's? Welke signalen van hoog of laag welbevinden merk ik bij zo'n kinderen op? Kan ik een voorbeeld geven van zo'n kind?

Welbevinden is geen kenmerk van een kind. Het is het resultaat van het samenspel tussen eigenschappen van het kind en de situatie. Ben ik het daarmee eens? Geef een voorbeeld van een situatie waarbij een angstig of teruggetrokken kind toch een hoog welbevinden toonde. Waar heeft dit mee te maken? Hoe oefen ik daar zelf een invloed op uit?

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

Welbevinden is niet hetzelfde als kinderen verwennen of elk obstakel voor hen wegnemen. Daar maken we kinderen niet sterker mee. Met welke acties zorg ik er actief voor dat kinderen uitgedaagd worden en toch op lange termijn goed in hun vel zitten? Waarom vind ik dat belangrijk?

Kinderen die stralen, spontaan zijn, genieten en open staan voor ervaringen in hun omgeving: het is niet alleen mooi om te zien, maar ook een zeer waardevolle ervaring voor de kinderen zelf. Waarom vind ik het belangrijk dat kinderen zich het grootste deel van de tijd in de leefgroep en in uiteenlopende situaties goed voelen?

Met welke acties zorg ik ervoor dat alle kinderen zich thuis voelen in de leefgroep? Hoe ga ik na of dit effectief zo is?

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

Kan ik twee situaties beschrijven waarop de meeste (of alle) kinderen zich goed voelden in de leefgroep? Hoe zie ik dat? Hoe ondersteun ik dit? Waar kan ik zelf invloed op uitoefenen? Op welke manier hou ik hier rekening mee?

Zijn er ook situaties waarin heel wat kinderen zich niet goed voelen? Hoe zie ik dat? Waar heeft dit mee te maken? Waar kan ik zelf invloed op uitoefenen? Op welke manier hou ik hier rekening mee?

Op welke momenten voerde ik mijn observaties uit: op rustige momenten of drukke momenten, tijdens geleid spel, vrij spel, routines of zorgmomenten? Was er een verschil tussen de observaties dat duidelijk gelinkt was aan het 'soort' moment (bv. een spelmoment versus een zorgmoment, 'rustige' versus 'drukke' momenten,...)? Waar heeft dit mee te maken? Waar heb ik invloed op?

Mijn observaties van welbevinden: wat is gemeenschappelijk voor de hoge scores voor welbevinden? Wat is er gemeenschappelijk voor de lage scores van welbevinden? Hoe kan ik hier een invloed op uitoefenen?

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

! Stap 2: Stel vast

Hoe beoordeel ik het algemene welbevinden van de kinderen in de leefgroep?

Ik geef een score van 1 tot 10. Ik baseer me hiervoor op de observaties en/of vragen uit stap 1.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Waarom geef ik deze score?

Wat zijn de sterktes en wat zijn de aandachtspunten voor het welbevinden van de kinderen in de leefgroep?

Wat zijn de sterktes? Wat in mijn aanpak draagt bij tot welbevinden? Wat vind ik goed in mijn aanpak? Waar ben ik trots op?	Wat zijn de aandachtspunten? Wat in mijn aanpak staat welbevinden in de weg? Wat vind ik minder goed in mijn aanpak? Waarover maak ik me zorgen?

Zijn er toevalligheden, externe omstandigheden of factoren eigen aan het/de kind(eren) die deze vaststellingen mee verklaren? Welke?

➔ Stap 3: Onderneem actie

Het doel is bereikt. De ondernomen actie heeft geleid tot het gewenste resultaat.

Het doel is niet (helemaal) bereikt. De ondernomen actie heeft niet geleid tot het gewenste resultaat. Er is nieuwe actie nodig.

Doel

We willen ervoor zorgen dat:

We ondernemen daarvoor deze stappen:

Evaluatie

Datum:

Doel

We willen ervoor zorgen dat:

We ondernemen daarvoor deze stappen:

Evaluatie

Datum:

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

Doel

We willen ervoor zorgen dat:

We ondernemen daarvoor deze stappen:

Evaluatie

Datum:

Doel

We willen ervoor zorgen dat:

We ondernemen daarvoor deze stappen:

Evaluatie

Datum:

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

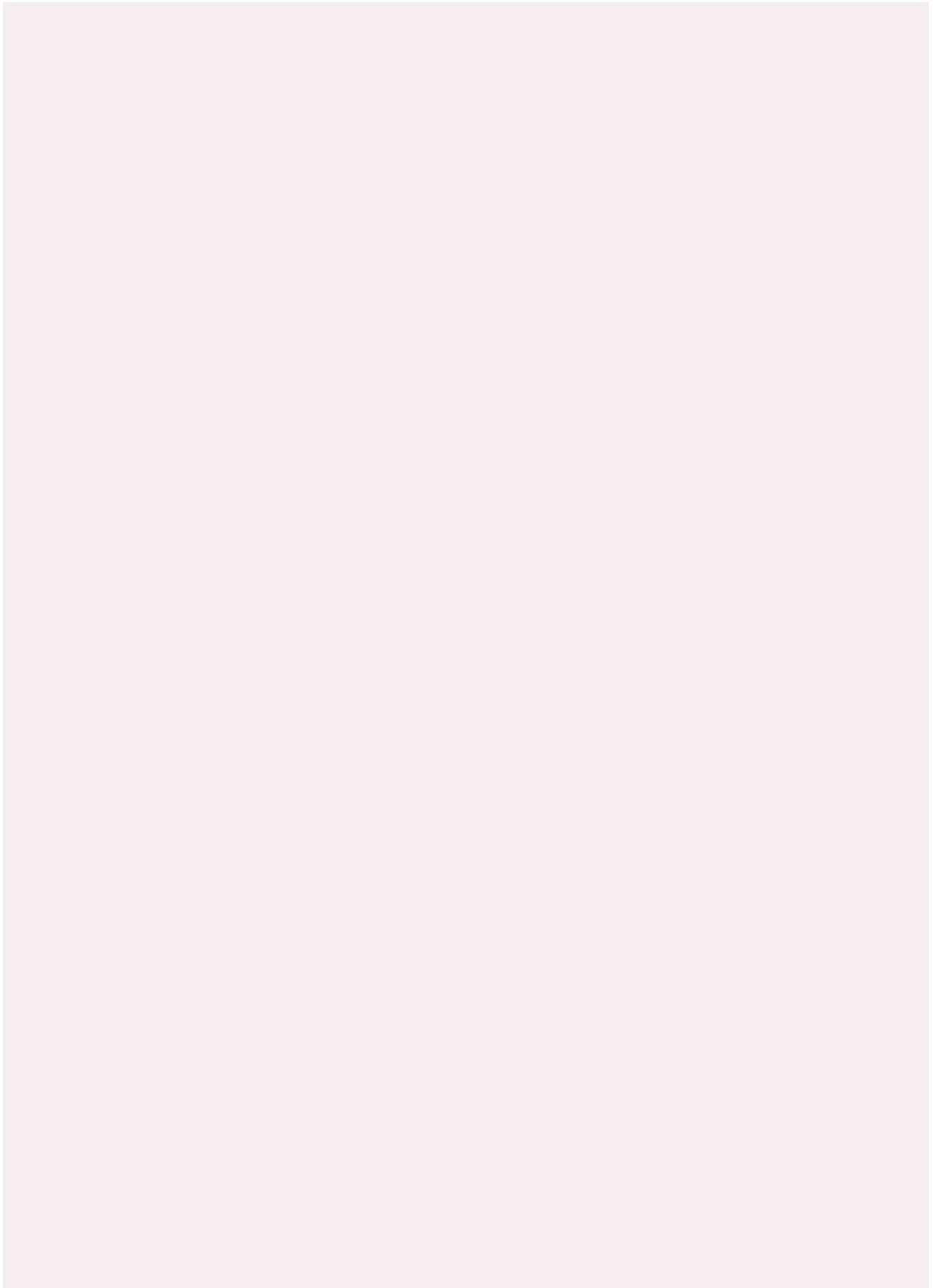
Datum van afname: / /

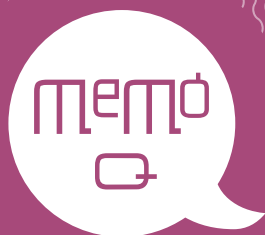
Ruimte voor eigen notities (bv. plan van aanpak en planning)

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

Ruimte voor eigen notities (bv. plan van aanpak en planning)

Opgroeien

Hallepoortlaan 27 | 1060 BRUSSEL

opgroeien.be

Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100

Volg ons op

